

Újságírók a sakktáblán

2024 április 05. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Az olvasó, néz?, hallgató szövetségesünk az igazság kutatásában.

Harminc éve kerülgetjük egymást: a tisztelt olvasó és én. Valamikor, az újságírás hajnalán (az én esetemben a kilencvenes évek elején) még partra vetett matrózként teng?dtünk a bet?óceán kell?s közepén. Például írógéppel

írtunk, valamint flekkekben számoltunk. Szerkeszt?ségeink joviális irodához hasonlítottak, ahol vidáman cigarettáztak a dolgozók, L. kolléga pedig délben rám kacsintott: „Ma halat eszem” (vagyis már nem jön vissza). A hajótörőttek meglehet?sen vidáman vészelték a drámai évtizedeket, az olvasó, néz?, hallgató csak nagy er?feszítésekkel kerülhetett eléjük. Ha valaki bement a szerkeszt?ségbe, hogy magánügyét vagy valamilyen különös agymenését közölje velünk, elakadt a portásnál, aki nem engedte tovább. Kaptunk persze különféle leveleket, ezek között mindenfélék akadtak, jó szándékúak éppúgy, mint érthetetlenek.

Amelyik nem tetszett vagy afféle rendes feljelent?levélnek t?nt, a szemétkosárban végezte.

Aztán a kilencvenes évek végére minden megváltozott, az ezredforduló után pedig valósággal elszabadultak az indulatok. Az olvasók egy része fizikailag is megjelent a szerkeszt?ségekben. Emlékszem, akadt olyan lap, amelynél a látogató akadálytalanul eljuthatott az adott újságíró asztaláig, itt világgá üvölthette fájdalmát, esetleg halkan leteremthette valamiért. Olyanra nemigen emlékszem, aki csak gratulálni szeretett volna. Mindenesetre furcsa esetek és alakok sokasága kavarog bennem, a legtöbb történet egyáltalán nem vicces. Az elmegyógyintézetb?l megszökött n? jut eszembe, aki sírva indiai repül?jegyet követelt t?lünk a szerkeszt?ségben.

A férfi, aki azért jött be, hogy elmondja: a Seuso-kincseket titokzatos kezek „kettéválasztották”, és a British Múzeumban ?rzik a kollekció másik felét, azonnal perelje vissza a magyar állam. A szekrényünkön hónapokig ott hevert egy hosszú bot, amelyet egy lelkes bácsi küldött Orbán Viktornak általunk, de csak mi vakargattuk vele a hátunkat, vagy kardoztunk vele, ha éppen unatkoztunk. Kaptunk különös leveleket is, persze. Például a „párhuzamos szavazatszámláló gépr?l” (pontos m?szaki rajzzal), amelyet majd titokban, éjszaka, a föld alatt kell alkalmazni, nehogy az ellenfél elcsalja a választást. Kiadványok is eljutottak hozzánk. Egy olvasó például egyházat alapított, az arkangyalok nyomtatásban közzétett listáján pedig megtaláltam Kim Basingert és a kedvenc politikusait egyaránt – mint akik kart karba öltve együtt dalolnak a felh?k felett.

Végül aztán megjelentek a biztonsági rendszerek, mágneskártyák, ?rök, az olvasók nagy része pedig végleg virtualizálódott.

Az internetkorszakot eleinte mi is nagy lelkesedéssel figyeltük, sok újságíró derekasan válaszolgatott az e-mailekre, de amikor az ismer?skeres?k is felbukkantak, elszabadult a pokol. Trollok százaival, ezreivel kellett megütközni. Halálos fenyegetések érkeztek olyan lényekt?l, akik valószín?leg egyetlen érintésre elsírták volna magukat.

Régi ismer?sök írogattak rád, hogy csalódtak benned, új ismer?sök kértek számon t?led a világon mindent. Valaki szóvá tett vagy megjegyzett valamit, és ha te nem úgy reagáltál, ahogyan ? felépítette magában a rólad kialakult képet – hogy tudniillik nem újságíró vagy, hanem mindenható –, akkor rettenetesen csalódott benned.

Példák sokasága bizonyította, hogy az esztelen rajongás egyetlen pillanat alatt gy?löletbe csap át. Olyan is akadt, aki írásban egyszer?en gratulált, a legjobban pedig annak örült az ember, ha értelmes gondolatot vagy önálló következtetést f?ztek az írásodhoz, m?sorodhoz. De sokan mégis leszoktunk egy id? után a közvetlen párbeszédr?l. Már csak azért is, mert id?közben személyesen is átvettek meg?rzésre a kedves ismeretlenek. Ha lángosért álltál sorba félmeztelenül a Balatonon, valaki a hátadra csapott: na, mit szól ehhez a Dobrevhez? Akadt postás bácsi a villamoson, aki gyanús, betiltott pamfletekb?l idézett hosszan (üvöltve, persze). El?fordult, hogy egy szakállas férfi megtámadott a buszon, aztán a végén ? menekült el. Mások egyszer?en azt gondolták, hogy a játszópajtásuk vagy, röhigcséltek rajtad, veled, fölényeskedtek parkolóban, benzinkúton, utcasarkon. Mindig olyasmir?l folyt a szó, amir?l momentán éppen nem akartál vitatkozni, merthogy más dolgod akadt volna.

Az újságírás ezzel jár – mondhatja az olvasó, és való igaz, nekünk többet kell elviselnünk a nyilvánosságban. Csakhogy akad egy pillanat, amikor az ismertség már inkább teher, mint áldás (aki ugyanezt az utat járja, pontosan ismeri ezt az érzést).

Ilyenkor az ember már nem olvasgatja el a cikke alá írt kommenteket, nem kíváncsi a gy?löletorkánra, és ráébred, semmi jelent?sége annak, kib?l éppen mit szakít ki a gy?lölet vagy éppen ellentéte, az elvakult, esztelen rajongás.

Szerencsére minél ritkábban szerepelsz televízióban, podcastben, máshol, annál jobban megkopnak rólad az emlékek. Azokon a közösségi oldalakon, ahol elérhetnek, szigorúan rendet tartasz, kíméletlenül kisöpröd azokat, akik nem tartják be az elemi szabályokat. Amikor írsz, m?sort készítesz, interjúzol, nem szerepet játszol, és senkinek nem akarsz megfelelni. S?t már tanítani sem óhajtasz, mint régen, és semmiképpen nem érzed, hogy közéleti tétje volna a te jelenlétednek. Ami megvan, abból szívesen nyújtasz át másoknak. Ami nincs meg, azt

pedig nem tünteted fel olyan színben, mintha a tiéd lenne. Így könnyebb átvészelni a kevésbé kellemes pillanatokat is. Egyébként pedig a veterán újságíró alapvet?en kezeli a helyzeteket. Tudja, hogy a jó olvasó, néz?, hallgató, akit ? is szeret, talán egyszer?en csak elolvas, meghallgat, megnéz, maximum lájkol – és kész. Vagy ha kommentál, akkor valóban fontos, érdekes, elgondolkodtató mozzanatokkal gazdagítja a többieket.

Egy biztos, a lájkvadász újságíró üzemmód, amikor közülünk bárki elhiszi, hogy kötelessége álladóan lázban tartania olvasóit (nyilvánvaló hülyeségekkel), vagy megszállott módjára építgetni a saját virtuális közösségét, alapvet?en téves eljárás. Valójában ugyanis semmi értelme annak, hogy az ember kopott szalvétákat osztogasson, miközben kincseket is el?bányászhatna önmagából.

Nemzedékünk legnagyobb rákfenéje, hogy remek írók, újságírók sokasága merül el a virtuális igazmondósdiban, miközben alkotnia, dolgoznia kellene. Valójában er?s kórtünet, hogy amit adunk és kapunk, kizárólag a pillanatnak szól, a valóságos kérdéseket, megoldásokat, javaslatokat pedig messze ellökjük magunktól. Ebben a játszmában jó lelkiismerettel nem szabad részt venni.

Hogy aztán végtére is mi a dolgunk, arra mindenki maga adja meg a választ. Az olvasó, néz?, hallgató kétségtelenül szövetségesünk az igazság kutatásában, és alapvet?en fontos a véleménye, bárhogyan is fejezze ki. A közös élményanyag feldolgozása, elraktározása alkati kérdés, de minden részr?l megfelel? könnyedség szükséges a párbeszédhez, hiszen Magyarországon az eszmecsere soha nem volt magától értet?d? m?faj. Talán csak ennyi a lényeg, mindent mást egyszer?en megír, elmond az ember, és persze vállalja is érte a felel?sséget. Remeteként, csillogó celebként, szorgos tudósként – ezek már a mi választásaink, de mindannyian ott vagyunk a sakktáblán, egészen addig, amíg a játszma véget nem ér.

Szentesi-Zöldi László - www.magyarnemzet.hu

Ajánló